

VASİYET TÜRLERİ VE ÖZELLİKLERİ*

(TYPES AND CHARACTERISTICS OF WILL)

Av./Atty. Esra Eviz**

Öz

Vasiyet, mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçılarından biri veya üçüncü kişi lehine bir malvarlığı değerini vasiyetname ya da miras sözleşmesi yoluyla kazandırdığı ölüme bağlı tasarruftur. Bir alacak hakkı doğuran her türlü malvarlığı değeri vasiyetin konusu olabilir. Vasiyet tasarrufunun geçerli olabilmesi için vasiyet konusunun belirli veya belirlenebilir olması gerekir. Lehine vasiyet tasarrufunda bulunulan vasiyet alacaklısı cüz'î halef olup vasiyete konu malvarlığı değerini mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden kazanmaz, vasiyet borçlularına karşı ileri sürebileceği kişisel bir alacak hakkı elde eder. Vasiyet alacaklısı, vasiyete konu malvarlığı değerini hakkın niteliğine göre gerekli devir işleminin vasiyet borçlusu tarafından yapılması ile kazanabilecektir. Vasiyet alacağı, ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa, mirasbırakanın ölümü ile doğar, vasiyet borçlusunun mirası kabul etmesi veya red hakkının düşmesi ile muaccel olur. Vasiyeti ifa ile yükümlü kişilerin kim olduğu mirasbırakan tarafından vasiyete ilişkin ölüme bağlı tasarrufta belirlenmiş olabilir. Mirasbırakan vasiyet borçlusunu belirlememiş ise tüm yasal veya atanmış mirasçılar vasiyeti ifa ile yükümlü olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vasiyet, Cüz'î halefiyet, Vasiyet alacağı, Vasiyet alacaklısı, Vasiyet borçlusu.

ABSTRACT

A will is a testamentary disposition that the legator gains his/her property for the legal or designated heirs or the third party by means of a testament or inheritance contract. Any kind of property that gives a right to claim can be a matter of will. For the will to be valid, the matter of the will must be specified or specifiable. The beneficiary of the will is to be the singular successor of the legator and will not automatically acquire the matter of the will upon the death of the legator, the beneficiary only obtains a personal claim against his/her debts. The beneficiary of the will can earn the value of the property when the required transfer is done by the debtor of the will, according to the nature of the property. Unless understood otherwise from the will, the matter of the will is born upon the death of the legator and it becomes due upon the debtor's acceptance of the legacy or upon the loss of debtor's right to refuse. The responsible person to execute the will may be determined by the legator in the testamentary disposition. Any

* Bu makale, 19.4.2017 tarihinde Editörler Kurulu'na ulaşılmış olup birinci hakem onayından 20.5.2017 tarihinde, ikinci hakem onayından 22.5.2017 tarihinde geçmiştir.

** İstanbul Barosu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, evizesra@gmail.com.

legal or designated heirs of legator shall be liable for the execution of the will, if the legator does not determine the debtor of the will.

Keywords: Will, Singular successioin, Credit of the will, Creditor of the will, Debtor of the will.

GİRİŞ

Mirasbırakan, tasarruf oranı sınırları içinde kalmak kaydıyla malvarlığı üzerinde ölüme bağlı tasarrufları veya sağlararası bağışlamaları ile serbestçe tasarruf edebilir. Bu serbestinin görünüm biçimlerinden biri de çalışma konumuz olan vasiyet tasarrufudur. Vasiyet, mirasbırakanın mirasçılarında biri veya üçüncü kişi lehine bir malvarlığı değerini kazandırdığı ölüme bağlı tasarruftur.

Medeni Kanun'da vasiyete ilişkin düzenleme 'Belirli Mal Bırakma' başlığı ile MK m. 517-519'da olmakla birlikte kanunda çeşitli hükümlerin vasiyet hakkında da uygulanacağı öngörülmüştür (Örneğin MK m. 520,521 gibi).

Çalışmamızda öncelikle üzerinde Medeni Kanun'da ve doktrinde terim birliği yakalanamamış olan vasiyet kavramı üzerinde durulacaktır. Devamında vasiyet türleri ele alınacak ancak vasiyet konusunu çok çeşitli malvarlığı değerleri oluşturabileceğinden her hakkın burada zikredilmesi mümkün olmamakla yalnızca yaygın şekilde karşımıza çıkabilecek vasiyet türleri irdelenecektir. Vasiyet hükümleri vasiyet alacağı, alacaklısı ve borçlusunu açısından incelenecek vasiyeti teslim borcu ve vasiyetin tenkisi ise çalışmamızın dışında bırakılacaktır.

I. VASİYET KAVRAMI

Vasiyet, mirasbırakanın belirli bir malvarlığı menfaatini bir kişi lehine kazandırdığı, mirasçı atama niteliğinde olmayan ölüme bağlı tasarruftur¹. Mirasbırakan bu tasarrufu ile bir kimseye alacak hakkı niteliğinde bir malvarlığı menfaati sağlar². Vasiyet ile lehine tasarrufta bulunulan kişi, bir veya birden çok mirasçıya veya vasiyet alacaklısına karşı alacak hakkı elde eder³. Vasiyet tasarrufu hakkında Medeni Kanunda ve doktrinde terim birliği bulunmamaktadır⁴.

Medeni Kanun'da bu tasarrufa ilişkin hükümlerin kenar başlığı "*Belirli mal bırakma*" olarak düzenlenmiş ve "*Konusu*" alt başlıklı m. 517 fıkra 1'de, "*Mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yo-*

¹ **Kemal Tahir Gürsoy**, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, Ankara, 1955, s. 15; **Necip Kocayusufpaşaoğlu**, Miras Hukuku, İstanbul, 1987, s. 259; **Kemal Oğuzman**, Miras Hukuku, İstanbul, 1995, s. 140; **Zahit İmre/Hasan Erman**, Miras Hukuku, İstanbul, 2015, **Mehmet Serkan Ergüne**, Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul, 2011, s. 101-102.

² **Mustafa Dural/Turgut Öz**, Miras Hukuku, İstanbul, 2015, s. 143.

³ **Rona Serozan/Baki İlkay Engin**, Miras Hukuku, Ankara, 2014, s. 388.

⁴ Vasiyet kavramı hakkındaki bir başka sorun Medeni Kanun'da bazı maddelerde (MK m. 502, 531, 539) vasiyetname yerine kullanılmış olmasıdır. Vasiyetname şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruftur. Vasiyet ise şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların içeriğini oluşturabilecek maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf çeşitlerinden biridir. (**Kocayusufpaşaoğlu**, s. 261; **Dural/Öz**, s. 143).

luyla kazandırmada bulunabilir” hükmü getirilmiştir. Bu fıkranın lafzından tasarrufun konusunu yalnızca belirli bir malın oluşturabileceği izlenimi doğmaktadır. Bununla birlikte f. 2’de, “Belirli mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetini veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin borçtan kurtulmasının, mirasçılar veya belirli mal bırakılanlara yükletilmesi suretiyle de olabilir” ifadeleriyle tasarrufun konusunu oluşturabilecek malvarlığı değerleri örnek kabilinden sayılmıştır. Burada örneklenildiği üzere, vasiyetin konusu bir malın mülkiyeti olabileceği gibi, bir alacak hakkı, bir intifa hakkı tesisi veya bir iradın bağlanması vb. de olabilir. Bu nedenle, belirli mal bırakma, vasiyetin karşılığı olarak değil, vasiyet konusunun belirli bir mala ilişkin olması hali için kullanılabilir⁵.

Medeni Kanun’da bu tasarruf belirli mal bırakma olarak nitelendirilmekle birlikte buna ilişkin düzenlemelerde belirli mal bırakma yerine (bkz. m. 552 b. 4, 581,583, 598, 601, 647) veya belirli mal bırakma ile birlikte (bkz. m. 544) vasiyet terimi de kullanılmıştır⁶.

Doktrinde ise mirasbırakanın bu ölüme bağlı tasarrufu “mal vasiyeti”⁷, “vasiyet”⁸, “muayyen mal vasiyeti”⁹, “belirli mal bırakma vasiyeti”¹⁰ “belirli mal bırakma”¹¹ gibi farklı şekillerde nitelendirilmiştir. Kanaatimizce bu farklılıkların nedeni, 743 sayılı Medeni Kanun döneminde bu tasarrufa ilişkin hükümlerin (m. 464-466) kenar başlığının “Muayyen Bir Malda Tasarruf” olarak düzenlenmesi ve bu deyimın konu itibarıyla tasarrufun türlerini kapsayıcı nitelikte olmadığı eleştirilerinin¹² dikkate alınmayarak 4721 sayılı Medeni Kanun’da da benzer şekilde “Belirli mal bırakma” olarak düzenlenmesidir.

MK m. 517/I hükmünde, mirasbırakanın bir kimseye mirasçı atama niteliğinde olmayan, belirli mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunması vasiyet kapsamında değerlendirilerek olumsuz tanımlama yoluna gidilmiş¹³, yani hangi tasarrufun vasiyet sayılmayacağı ifade edilmiştir¹⁴.

Mirasbırakan vasiyet tarzındaki kazandırmayı vasiyetname (MK m. 531-541) veya miras sözleşmesi (MK m. 527/I) şeklinde yapabilir¹⁵. Vasiyet kuralı olarak ivazsız bir tasarruf olmakla birlikte miras sözleşmesi ile yapıldığı haller-

⁵ **Baki İlkay Engin**, “1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölüme Bağlı Tasarrufun Konularına İlişkin Hükümlerinin (MKT. 514-530) Değerlendirilmesi”, Cumhuriyet’in 75. Yıl Armağanı, İstanbul, 1999, s. 863; **Dural/Öz**, s. 143; **Gökhan Antalya/İpek Sağlam**, Miras Hukuku, İstanbul, 2015, s. 186.

⁶ **Dural/Öz**, s. 143.

⁷ **Gürsoy**, s. 1; **Samim Gönensay/Kemaleddin Birsen**, Miras Hukuku, İstanbul, 1963, s. 132.

⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 259; **Oğuzman**, s. 140; **Serozan/Engin**, s. 388; **Dural/Öz**, s. 142; **Antalya/Sağlam**, s. 186; **Ergüne**, s. 101.

⁹ **Nuşin Ayiter**, Miras Hukuku, Ankara, 1986, s. 66.

¹⁰ **Ali Naim İnan/Şeref Ertas/Hakan Albaş**, Miras Hukuku, İzmir, 2012, s. 222.

¹¹ **Mehmet Ayan**, Miras Hukuku, Ankara, 2016, s. 127-128.

¹² **Oğuzman**, s. 140-141; **Engin**, s. 863-864.

¹³ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 259.

¹⁴ **Dural/Öz**, s. 143.

¹⁵ **Gönensay/Birsen**, s. 132; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 259.

de ivazlı olması da mümkündür¹⁶. Örneğin, mirasbırakanın A'dan aldığı on bin liraya karşılık, miras sözleşmesi ile otomobilini A'ya bırakması ivazlı bir vasiyettir¹⁷.

II. VASIYET TÜRLERİ

Bir alacak hakkı doğuran her türlü malvarlığı değeri vasiyetin konusu olabilir: Belirli bir parça mal, fikri hak, alacak hakkı, intifa ve irat hakkı gibi. Vasiyetin konusu genellikle malvarlığı değeri olan şeyler olmakla birlikte, mirasbırakan maddi değeri olmayan şeyleri, örneğin günlüklerini de vasiyet edebilir¹⁸. Vasiyetin geçerliliği, konusunun belirli veya belirlenebilir olmasına, yani mirasbırakanın yeterli derecede özelliklerini belirtmiş olmasına bağlıdır¹⁹.

MK m. 517/II'de, terekedeki bir malın mülkiyetinin, terekenin tümü veya bir kısmı üzerinde intifa hakkı kurulmasının, bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin borçtan kurtarılmasının vasiyete konu olabileceği örnek kabilinden sayılmıştır.

Vasiyete konu olabilecek tüm malvarlığı değerlerinin, vasiyet türlerinin, belirlenmesi çalışmamızın kapsamını aşacağından başlıca vasiyet türleri ele alınacaktır.

A. MAL VASIYETİ

Mal vasiyeti, vasiyet konusunu belirli bir malda mülkiyetin oluşturduğu vasiyet türüdür. Mal vasiyeti terekedeki belirli bir malın vasiyeti, çeşit vasiyeti, seçimlerlik vasiyet ve tedarik vasiyeti şeklinde olabilir²⁰.

1. Terekedeki Belirli Bir Malın Vasiyeti

Mirasbırakan, terekesinde bulunan, ferden belirttiği bir malı vasiyet edebilir. Burada mirasbırakanın, örneğin belirli bir taşınmazını, X marka arabasını, kütüphanesindeki Y isimli yazara ait kitaplarını A'ya bırakması yani terekesinde bulunan ve niteliklerini ferden belirlediği malvarlığı değerlerini vasiyet etmesi söz konusudur²¹. Böyle bir vasiyet, bunu yerine getirmekle yükümlü olan vasiyet borçlusu açısından parça borcu niteliğindedir²².

Mirasbırakan vasiyete konu belirli malın eskidiği ya da kullanılamaz hale geldiği için bir benzerini edinmişse, vasiyetnamenin yorumlanması ile vasiyet tasarrufunun mirasbırakanın öldüğü tarihte kullandığı benzeri üzerinde varlığını devam ettirdiği sonucuna varılabilir. Çünkü somut olayın özellikleri aksini göstermiyorsa, mirasbırakanın vasiyetnameyi hazırladığı sırada bu yönde bir değişimin yaşanma ihtimalini göz önünde bulundurduğu kabul edilir²³.

¹⁶ İnan/Ertaş/Albaş, s. 223; Dural/Öz, s. 143; Ayan, s. 128; Antalya/Sağlam, s. 186.

¹⁷ Dural/Öz, s. 143-144.

¹⁸ Ayiter, s. 69; İmre/Erman, s. 126; Ergüne, s. 102, dn. 238.

¹⁹ Gürsoy, s. 141; Esat Şener, Uygulamalı-İçtihatlı Vasiyet, Ankara, 1995, s. 122; İmre/Erman, s. 126; Gönensay/Birsen, s. 133.

²⁰ Oğuzman, s. 141; Dural/Öz, s.146.

²¹ Oğuzman, s. 141; Dural/Öz, s.146; İmre/Erman, s. 127.

²² İmre/Erman, s. 127; Dural/Öz, s.146.

²³ Ergüne, s. 105.

Mirasbırakanın vasiyetname şeklinde yaptığı ölüme bağlı tasarrufla vasiyet ettiği malı başkasına devretmesi halinde, vasiyetnameden aksi anlaşılıyorsa, vasiyetin zımnen geri alındığı kabul edilir²⁴(MK m. 517/III). Miras sözleşmesi ile vasiyet edilen malın bir başkasına karşılıksız olarak devredilmesi halinde ise vasiyet alacaklısı mirasbırakanın ölümünden sonra bu işleme itiraz edebilir²⁵(MK m. 527/II).

2. Çeşit Vasiyeti

Mirasbırakan, vasiyet konusunu, terekede bulunup bulunmadığını dikkate almadan, ferden belirlemeyip yalnızca nitelik ve miktar olarak belirlemişse çeşit vasiyetinden söz edilir²⁶. Örneğin, bir miktar para, on adet cumhuriyet altını, iki adet televizyon vasiyet edilmesi gibi. Çeşit vasiyetinde vasiyet konusu terekede bulunmasa bile, vasiyet borçlusu bunu temin edip vasiyet borcunu ifaya mecburdur²⁷. Ancak mirasbırakan çeşit vasiyetini terekesi ile sınırlamış olabilir (sınırlı çeşit vasiyeti). Örneğin, sahip olduğum arabalardan birini E'ye bırakıyorum şeklindeki bir vasiyet açısından vasiyet borçlusu bunların terekede mevcut olması halinde ifa ile yükümlü olacaktır²⁸(MK m. 517/III).

Vasiyet borçlusu çeşit vasiyetinin ifasını, tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa, TBK m. 86 uyarınca ortalama nitelikten düşük bir şeyle gerçekleştiremez²⁹.

3. Seçimlik Vasiyet

Seçimlik vasiyet, mirasbırakanın vasiyet borçlusu veya alacaklısına ölüme bağlı tasarrufunda belirttiği birden fazla vasiyet konusundan birini veya

²⁴ **Serozan/Engin**, s. 398; **Şener**, s. 126. Mirasbırakanın sonraki tasarrufunun geri alma niteliğinde olduğunun kabulü geçerli bir işlem olmasına bağlıdır. Sonraki devir işleminin muvazaalı olması nedeniyle vasiyet tasarrufunun varlığının devam edeceğine ilişkin bir Hukuk Genel Kurulu kararında şu ifadeler yer verilmiştir: "... Niza konusu taşınmazların bir kısmını murisin ölümünden sonra açılan ve kesinleşen muris muvazaasına dayalı tapu iptali ve tescil davaları sonucunda terekeye döndüğü bir kısmının da tapuda muris adına kayıtlı olduğu sabittir. Vasiyetçi, her ne kadar vasiyetnameden vasiyetname ile bağdaşmayan bir hukuki tasarrufla rücu edebilirse de, o tasarrufun hukuki sonuç doğurabilmesi; daha açık bir anlatımla vasiyetnameyi ortadan kaldırabilmesi için, sonradan yaptığı hukuki tasarrufun geçerli olması gerekir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 21.11.2001 gün ve 2001/1-958 Esas, 2001/1035 Karar sayılı ilamı).Somut olay irdelenildiğinde, davaya konu olan 530 ve 141 numaralı parsellerin miras bırakan adına kayıtlı olduğu, 107, 86, 559 ve 296 numaralı parsellerin ise Mahmudiye Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 15.10.2004 gün ve 2003/39-24 sayılı kararı ile Mehmet adına olan kayıtların iptal edilerek Şükrü mirasçıları adına tesciline karar verildiği görülmektedir. Hal böyle olunca, usulünce noterde düzenlenen vasiyetnameye bir itiraz olmadığı gibi, iptali yönünden de herhangi bir dava açılmadığı anlaşıldığından; vasiyetnamenin geçerli olduğu, davaya konu olan tüm taşınmazların da terekeye dahil olduğu anlaşılmakla, davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, uygun olmayan gerekçelerle direnilerek davanın reddine karar verilmesi doğru bulunmamıştır." YHGK, 4.11.2009, 2-455/464 (Kazancı).

²⁵ **Serozan/Engin**, s. 398; **Ayan**, s. 131.

²⁶ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Dural/Öz**, s.146; **Oğuzman**, s. 141; **Şener**, s. 127.

²⁷ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Dural/Öz**, s.146.

²⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Ergüne**, s. 104, dn. 244.

²⁹ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Oğuzman**, s. 141; **Ergüne**, s. 105.

birkaçını seçme hakkı tanıdığı vasiyet türüdür³⁰. Örneğin, mirasbırakanın iki yazlığından birini yakın dostu A'ya bırakması seçimlik vasiyettir.

Mirasbırakanın seçimlik vasiyette vasiyet konusunu seçim hakkını vasiyet alacaklısı veya borçlusuna verebileceği kabul edilmekle birlikte bu hakkın üçüncü bir kişiye tanınmasının mümkün olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, bu hakkın üçüncüye kişiye tanınması ölüme bağlı tasarruf yapılmasının kişiye sıkı surette bağlı bir hak olması ilkesine aykırılık teşkil eder³¹. Aksini savunan görüş ise, böyle bir kabulün varlığı halinde seçim hakkının vasiyet alacaklısı ve borçlusu tarafından da kullanılmayacağı sonucuna varmak gerektiğini ifade etmektedir. Mirasbırakanın isteği, pratik zorunluluklar nedeni ile bu hak vasiyet alacaklısı ve borçlusuna tanındığına göre üçüncü kişiye tanınmasını da geçerli saymak gerekir³². Kanaatimizce ikinci görüş daha isabetlidir, mirasbırakan seçimlik vasiyette vasiyete konu olmasını istediği malvarlığı değerlerini belirleyerek sadece seçim hakkını üçüncü kişiye bırakmakta ve böyle bir durumda tasarruf konularını ve vasiyet alacaklısını kendisi belirlediği için kişiye sıkı surette bağlılık ilkesine aykırılık söz konusu olmamaktadır.

Seçim hakkının kime ait olduğu mirasbırakan tarafından belirlenmemişse TBK m. 87 hükmü vasiyetin ifasında da uygulanarak bu hakkın vasiyet borçlusuna ait olduğu kabul edilir³³.

4. Tedarik Vasiyeti

Tedarik vasiyeti, mirasbırakanın terekede bulunmayan bir malvarlığı değerini vasiyet etmesidir³⁴. Bu nitelikte bir vasiyetin söz konusu olabilmesi için vasiyet konusunun terekede mevcut olmadığına mirasbırakan tarafından biliniyor olması ve buna rağmen ifasının vasiyet borçlusuna yüklenmiş olması gerekir³⁵. Çünkü MK m. 517/III hükmüne göre, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, vasiyet edilen mal terekede bulunmazsa, vasiyet borçlusu borcundan kurtulur.

B. ALT VASİYET

Alt vasiyet, mirasbırakanın, lehine vasiyet türünde kazandırma yaptığı vasiyet alacaklısına vasiyet konusu içinden bir vasiyet borcu yüklemesi halinde söz konusu olur³⁶. Örneğin, mirasbırakan saat koleksiyonunu yeğeni A'ya vasiyet edip bunların içinden deri kordonlu iki adet saati kardeşi E'ye verme borcu yükleyebilir. Burada A birinci derece veya üst vasiyet alacaklısı, E ise ikinci derece veya alt vasiyet alacaklısıdır³⁷.

Aynı zamanda vasiyet borçlusu olan vasiyet alacaklısının borcu, kendisine vasiyet edilen şeyle sınırlıdır. Aksi durumda lehine üst/birinci derece vasiyet

³⁰ Gürsoy, s. 184; Kocayusufpaşaoğlu, s. 262; Oğuzman, s. 142.

³¹ Gürsoy, s. 184.

³² İmre/Erman, s. 128.

³³ Gürsoy, s. 185; İmre/Erman, s. 127; Dural/Öz, s.146.

³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 265; Oğuzman, s. 141; Dural/Öz, s.146; İmre/Erman, s. 132.

³⁵ Gürsoy, s. 158; Kocayusufpaşaoğlu, s. 265; Oğuzman, s. 141; Dural/Öz, s.146; İmre/Erman, s. 133.

³⁶ Kocayusufpaşaoğlu, s. 262; Dural/Öz, s.147; İmre/Erman, s. 128; Serozan/Engin, s. 394; İnan/Ertaş/Albaş, s. 226.

³⁷ İmre/Erman, s. 128-129.

yapılan kişi vasiyet edilen malvarlığı değerini aşan vasiyet borcunun tenkisini talep edebilir (MK m. 519/I)³⁸.

Vasiyet borçlusunu mirasçı veya vasiyet alacaklısı, mirası veya vasiyeti reddederse ya da mirastan yoksunluk, mirasbırakandan önce ölüm gibi sebeplerle mirası veya vasiyet konusunu elde edemezse üst vasiyet alacaklısı veya alt vasiyet alacaklısı talep hakkını, MK m. 519/II uyarınca, bu durumdan yararlanlara yöneltme imkânına sahiptir.

C. ÖN VASIYET

Ön vasiyet, mirasbırakanın, yasal veya atanmış mirasçısı lehine miras payı dışında bir malvarlığı değerini bırakmasıdır³⁹. Mirasbırakanın kızına yazlığını vasiyet etmesi ön vasiyet niteliğinde bir tasarrufa örnek teşkil edebilir. Ancak, mirasçı lehine ön vasiyetin söz konusu olabilmesi için mirasbırakanın lehine vasiyet tasarrufunda bulunduğu mirasçısına miras hissesi dışında bir kazandırmada bulunma amacı olmalıdır. Mirasbırakanın vasiyetnamede “evimi mirasçım A alsın, taşınmazımı mirasçım B alsın” şeklinde paylaşırma kuralı koymuş da olabilir⁴⁰. Bu konuda, MK m. 647/III’te, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, mirasbırakanın tereke malını bir mirasçıya özgülemesinin, vasiyet olmayıp paylaşırma kuralı sayılacağı yönünde karine getirilmiştir.

Böyle bir tasarrufta, vasiyet alacaklısı ve mirasçı sıfatları birbirinden bağımsız olup bunlardan birinin kabulü veya reddi diğerini etkilemeyecektir⁴¹ (MK m. 519/III). Mirasçı, mirası reddedip vasiyeti kabul edebilir. Ancak, mirasbırakan ön vasiyeti mirası reddetmeme şartına bağlı tutarsa, mirasın reddi vasiyet alacağını da ortadan kaldıracaktır⁴².

D. ALACAK VASIYETİ

Mirasbırakanın, bir kimseden olan alacağını dilediği bir kimseye vasiyet etmesi halinde alacak vasiyetinin varlığından söz edilir⁴³. Mirasbırakan Ü’den olan elli bin lira alacağını E’ye vasiyet edebilir. E, vasiyet edilen bu alacağın kendisine temlikini mirasbırakanın ölümü ile vasiyeti yerine getirme görevlisi veya bir başka vasiyet alacaklısı bu vasiyeti ifa ile yükümlü kılınmamışsa mirasçılardan talep edebilecektir. Bu alacağın E’ye temlik edildiği kendisine bildirilen Ü ancak ona ödeme yapmakla borcundan kurtulacaktır (TBK m. 186). Vasiyet borçlusunu alacağı E’ye temlik etmezse, E mahkemeye başvurarak alacağı kazai temlik yolu ile elde edebilir⁴⁴ (TBK m. 185).

³⁸ **Gönensay/Birsan**, s. 135; **İmre/Erman**, s. 129; **Şener**, s. 125; **Bilge Öztan**, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), Ankara, 2012, s. 277.

³⁹ **Dural/Öz**, s.147; **İmre/Erman**, s. 128; **Serozan/Engin**, s. 394.

⁴⁰ **Nuşin Ayiter/Ahmet Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, Ankara, 1991, s. 102.

⁴¹ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 262; **Ayiter/Kılıçoğlu**, s. 102; **Serozan/Engin**, s. 394; **Antalya/Sağlam**, s. 190; **Cem Baygın**, Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Ankara, 2005, s. 45-46; **Ergüne**, s. 114.

⁴² **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 262; **Dural/Öz**, s.147.

⁴³ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 263; **Oğuzman**, s. 142; **Dural/Öz**, s.147; **İmre/Erman**, s. 132; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 225.

⁴⁴ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Dural/Öz**, s.147-148.

Mirasbırakanın vasiyet ettiği alacak mirasın açılmasından önce ödenmiş ise buna ilişkin vasiyet tasarrufunun hükümsüz olup olmayacağı sorunu gündeme gelir. Doktrinde bir görüşe göre, vasiyet edilen alacağın mirasın açılmasından önce ödenmesi halinde, vasiyetnamede aksi belirtilmemişse vasiyet borcu sona erer. Buna gerekçe olarak ise, kanun sisteminde ikame prensibinin olmadığı, vasiyet edilen bir evin mirasbırakan tarafından satılması halinde onun yerine bedelinin vasiyet edildiği sonucuna varılmadığı gibi vasiyet edilen alacağın mirasın açılmasından önce ödenmesi halinde de bunu karşılayan para veya bir başka malvarlığı unsurunun alacak vasiyetinin yerini aldığı sonucuna varılamaz⁴⁵. Bunun aksini savunan görüşe göre, favor testamenti ilkesi dikkate alındığında vasiyet edilen alacağın mirasın açılmasından önce ödenmesinin vasiyet alacağını sona erdirdiği sonucuna varılmamalı ve mirasbırakanın iradesinin alacak miktarı oranında kazandırma değil de yalnızca o alacağa ilişkin olduğu yönündeki ispat yükü vasiyet borçlusuna ait olmalıdır⁴⁶.

E. İBRA VASİYETİ

İbra vasiyeti⁴⁷, mirasbırakanın kendisine borçlu olan birini yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufla borcundan ibra etmesidir⁴⁸. İbra vasiyeti, vasiyet alacaklısının üçüncü bir kişiye olan borcunun ibrasının vasiyet borçlusuna yüklenmesi şeklinde de olabilir⁴⁹.

İbra vasiyetinde borçlu mirasbırakan ise, onun ölümü ile borçlu kendiliğinden borcundan kurtulmaz, vasiyet borçlularına karşı borçtan kurtarılmasına yönelik bir talep hakkı elde eder. Vasiyet alacaklısı vasiyet borçlusuna ile yaptığı ibra sözleşmesi ile borcundan kurtulur⁵⁰.

Mirasbırakanın yapmış olduğu ibra vasiyetine konu borcun aslında mevcut olmadığı anlaşılırsa kural olarak vasiyeti yerine getirme yükümlülüğü sona erer. Ancak, vasiyetnamenin yorumundan mirasbırakanın ibra ettiği borç miktarınca kazandırma yapmak istediği sonucuna ulaşırsa bu miktarda alacak vasiyet ettiği kabul edilir⁵¹. Benzer bir ihtimalde, ibra vasiyetine konu olan borç mirasın açılmasından önce ödenmişse yine borç miktarınca alacak vasiyet edildiği vasiyetnamenin yorumundan çıkarılabilir⁵².

Mirasbırakanın bir kimseyi irtifak, rehin gibi bir yükümlülükten kurtarması da ibra vasiyetine benzer ve vasiyet borçlusuna bunun için gerekli işlemi yapmakla yükümlüdür⁵³.

⁴⁵ Gürsoy, s. 150-151.

⁴⁶ Ergüne, s. 110.

⁴⁷ Doktrinde bazı yazarlarca ibra vasiyeti alacak vasiyetinin bir türü olarak kabul edilmektedir. Bkz. Gürsoy, s. 151; İmre/Erman, s. 131-132.

⁴⁸ Kocayusufpaşaoğlu, s. 264; Oğuzman, s. 142; Dural/Öz, s.148; İmre/Erman, s. 132.

⁴⁹ Gürsoy, s. 151; İnan/Ertas/Albaş, s. 225; İmre/Erman, s. 132.

⁵⁰ Gürsoy, s. 151; Kocayusufpaşaoğlu, s. 264; Dural/Öz, s.148; Oğuzman, s. 142. Böyle bir ihtimalde, İmre/Erman, ibra tasarruf işlemi olduğu için ölüme bağlı tasarrufun yapılması ile vasiyet alacaklısının borcunun kendiliğinden ortadan kalkacağını ifade etmiştir. (İmre/Erman, s. 132). Kanaatimizce bu sonuç hem vasiyet tasarrufunun ilgisine yalnızca kişisel bir alacak hakkı vermesi ile hem de TBK m. 132'de ibranın tarafların yapacağı sözleşme ile olacağı düzenlemesi ile bağdaşmamaktadır.

⁵¹ Gürsoy, s. 151; Şener, s. 131; Ergüne, s. 110.

⁵² Gürsoy, s. 151.

⁵³ Oğuzman, s. 142.

F. İNTİFA VASIYETİ

Mirasbırakanın terekesinin tümü, bir kısmı veya belirli bir mal üzerinde mirasçılardan biri veya üçüncü bir kişi lehine bir intifa hakkı kurulmasını vasiyet etmesi intifa vasiyetidir⁵⁴. Tereke mallarını mirasçılar yararına korumak isteyen ancak vasiyete konu maldan yararlandırmak istediği kişiler de olan mirasbırakan genel olarak intifa vasiyeti yolunu tercih etmektedir⁵⁵.

MK m. 601/I'e göre, intifa vasiyetine tasarrufta başka bir esas öngörül-müş olmadıkça MK m. 794 vd. hükümleri uygulanır.

MK m. 517/II'de yalnızca intifa hakkına ilişkin vasiyet düzenlenmiş ol-makla birlikte bu hükümde vasiyet türleri örnekleme yolu ile sayıldığı için mi-rasbırakanın bağımsız nitelikte bir başka sınırlı aynı hakkı konu alan vasiyet yapması da mümkündür⁵⁶.

G. İRAT VASIYETİ

İrat vasiyetinde mirasbırakan, vasiyet alacaklısına belirli bir süre veya hayat boyu, düzenli olarak bir miktar para ya da misli eşya verilmesi yükümlü-lüğünü, mirasçısına veya bir başka vasiyet alacaklısına yüklemektedir⁵⁷. Örne-ğin, mirasbırakanın yeğeni E'ye öğrenim süresi boyunca her ay belirli bir mik-tar para verilmesini vasiyet etmesi veya hastalığı döneminde kendisine çok iyi bakan bakıcısının mutfak erzakının hayatı boyunca karşılanmasını vasiyet etmesi gibi.

MK m. 601/I'e göre, kendisine bir irat hakkı veya belirli aralıklarla tek-arlanan diğer bir edim vasiyet edilen kimsenin talep hakkı, tasarrufta başka bir esas öngörül-müş olmadıkça, eşya hukuku ve borçlar hukuku kurallarına tabidir. İrat vasiyetine TBK m. 607-610 arasında düzenlenen ömür boyu gelir sözleşmesine ilişkin hükümler kıyasen uygulanır⁵⁸.

III. VASIYETİN HÜKÜMLERİ

A. VASIYET ALACAĞI

1. Hukuki Niteliği

Mirasbırakanın mirasçısı veya üçüncü kişi lehine yaptığı vasiyet tarzında kazandırmalarda cüz'i halefiyet ilkesi geçerlidir. Vasiyet alacaklısı vasiyete ko-nu malvarlığı değerini mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden kazanmaz, vasi-yet borçlularına karşı ileri sürebileceği kişisel bir alacak hakkı elde eder⁵⁹(MK

⁵⁴ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 264; **Oğuzman**, s. 142; **Dural/Öz**, s. 149; **İmre/Erman**, s. 130; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 225; **Ahmet Kılıçoğlu**, Miras Hukuku, Ankara, 2012, s. 143.

⁵⁵ **Ayiter**, s. 70; **İmre/Erman**, s. 131; **Şener**, s. 129.

⁵⁶ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; **Dural/Öz**, s. 148; **İmre/Erman**, s. 131, dn. 24; **Hüseyin Hatemi**, Miras Hukuku, İstanbul, 2014, s. 106; **Şener**, s. 129. "... Davacının isteği, vasiyete konu taşınmazda lehine tesis edilen süknâ hakkının tapuda adına kayıt ve tescil edilmesine ilişkindir. Bu nedenle müddeabihin değerinin tespit edilerek, öncelikle görev yönünden bir karar verilmesi gerekirken, bu hususa riayet edilmemesi usul ve yasaya aykırı görülmüştür." Yarg. 2. HD, 17.1.1997, 13419/616, (Kazancı).

⁵⁷ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; **Dural/Öz**, s. 148-149; **Oğuzman**, s. 143; **İmre/Erman**, s. 130; **Şener**, s. 132-133.

⁵⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 265; **Oğuzman**, s. 143; **Dural/Öz**, s. 149; **İmre/Erman**, s. 130.

⁵⁹ **Ayiter**, s. 68; **Dural/Öz**, s. 144; **Serozan/Engin**, s. 389; **İmre/Erman**, s. 123; **Baygın**, s. 197; **Kılıçoğlu**, s. 143; **Ayan**, s. 131.

m. 600/I). Vasiyet alacaklısı vasiyete konu malvarlığı değerini, vasiyet borçlusuna tarafından hakken niteliğine göre gerekli devir işleminin yapılması ile kazanabilecektir⁶⁰. Vasiyet alacaklısı, vasiyet konusunu devrinin, taşınmaz bir mal ise tapuda kendi adına tescil edilmesini (MK m. 705), taşınır bir mal ise mülkiyetinin devrini (MK m. 763), alacak ise temlik edilmesini (TBK m. 184), ibra ise ibra sözleşmesi yapılmasını (TBK m. 132) vasiyet borçlusundan talep etmelidir.

Vasiyet borçlusunun vasiyeti ifa etmemesi halinde, vasiyet alacaklısı vasiyete konu taşınmazı veya alacağı mahkeme kararıyla elde edebilir (MK m. 716, TBK m. 185). Taşınırın devri ve paranın tahsili için ise cebri icra yoluna başvurusu gerekir⁶¹.

Vasiyet konusunun vasiyet borçlusundan talep edilmesi ve devir işleminin yapılması sonucu kazanılabileceğinin istisnası hayat sigortası alacağının vasiyet edilmesidir. MK m. 601/II'ye göre, kendisine sigorta alacağı vasiyet edilen kişi, buna ilişkin talebini sigortacıya karşı doğrudan doğruya kullanabilir. Burada, teslimsiz bir aynı hak iktisabı olmayıp temliksiz alacak hakkı iktisabı mevcuttur⁶².

Vasiyet alacağı açısından cüz'i halefiyet ilkesi söz konusu olduğu için vasiyet alacaklısı mirasbırakanın borçlarından sorumlu değildir⁶³.

2. Doğumu ve Muacceliyeti

Vasiyet alacağı, buna ilişkin ölüme bağlı tasarruflarda aksine bir düzenleme yoksa mirasbırakanın ölümü ile doğar⁶⁴. Mirasbırakanın vasiyeti vadeye veya geciktirici şarta bağlaması ihtimalinde, vasiyet alacağı vadenin dolması veya şartın gerçekleşmesi ile doğacaktır⁶⁵.

⁶⁰ "... Vasiyet genellikle ivazsız bir tasarruftur. Vasiyet alacaklısı, miras bırakanın külli halefi olmayıp, cüz'i halefi olduğu için vasiyet olunan mal üzerinde doğrudan hak kazanması mümkün değildir. Vasiyet alacaklısının alacak hakkının hukuki sebebi olan vasiyet her ne kadar mirasbırakanın sağlığında yapıyorsa da, bu bir ölüme bağlı tasarruf olduğundan, vasiyet alacağı ancak mirasbırakanın ölümü ile doğar. Vasiyet alacaklısı, kendisine vasiyet edilen şey üzerindeki mülkiyet hakkını ancak bu malın vasiyetin yerine getirilmesi (tenfizi) yoluyla kendisi adına tescili sonucunda kazanır." Yarg. 3. HD, 23.12.2015, 1587/20903, (Kazancı).

⁶¹ **Serozan/Engin**, s. 560.

⁶² **Serozan/Engin**, s. 390; **Ayan**, s. 131-132.

⁶³ **Serozan/Engin**, s. 389; **İlhan Helvacı**, Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi (MK. m. 605-m. 618), İstanbul, 2002, s. 204; **Kılıçoğlu**, s. 143; **Öztan**, s. 274; **Ayiter**, s. 67.

⁶⁴ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 267; **Baygın**, s. 230.

⁶⁵ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 267; **Dural/Öz**, s. 152; **Baygın**, s. 198; **Ergüne**, s. 120, dn. 286. Mirasbırakanın vasiyet alacağının doğumunu geciktirici şarta bağlamasına örnek olarak bkz.: "... Olayda; mirasbırakan, vasiyetnamesinin üçüncü maddesinde gösterdiği taşınmazları ile menkul mallarını, hastalığında kendisine bırakılması, tedavisinin yapılması ve cenazesinin de Denizli Asri Mezarlığına defnedilmesi kayıt ve koşuluyla davalı vakfa vasiyet ettiğine göre, bu şart gerçekleştiği takdirde, tasarruf hüküm ifade edecektir. Yapılan soruşturma ve toplanan delillerle; lehine belirli mal vasiyet edilen davalı vakfın, mirasbırakanın yararına olan bu şartı ifa etmediği ve mükellefiyeti de yerine getirmediği gerçekleşmiştir. Öyleyse vasiyetnamenin sadece yukarıda açıklanan şarta bağlı üçüncü maddesinin iptaline karar verilmesi gerekirken, şart ve mükellefiyete bağlanmayan diğer maddelerinin de iptalini hasıl eder şekilde tamamının iptaline hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." Yarg. 2. HD, 5.2.2009, 9509/1538, (Kazancı).

Vasiyet alacağı, tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa⁶⁶ vasiyet borçlusunun mirası kabul etmesi veya red hakkının düşmesi ile muaccel olur (MK m. 600/II)⁶⁷. Bu hüküm, vasiyet borçlusunun mirasçı olması ihtimali düşünülerek düzenlenmiştir. Vasiyet alacaklısının aynı zamanda vasiyet borçlusu olması ihtimalinde alt vasiyet alacağının ne zaman muaccel olacağı sorunu gündeme gelir. Bu halde, üst/birinci derece vasiyet alacaklısının hakkı ile alt vasiyet alacaklısının hakkının aynı anda muaccel olduğu kabul edilmektedir. Yani, alt vasiyet alacaklısına karşı borçlu durumda olan üst vasiyet alacaklısının hakkı, vasiyet borçlusu durumunda olan mirasçıların, mirası kabul ettiği veya red hakkının düştüğü anda muaccel olunca alt vasiyet alacaklısının hakkı da muaccel olacaktır⁶⁸.

3. Zamanaşımı

Vasiyet alacağında zamanaşımı MK m. 602'de düzenlenmiştir: "Vasiyet alacaklısının dava hakkı, ölüme bağlı kazandırmayı öğrenmesinin veya vasiyet borcu daha sonra muaccel olacaksa muaccel olma tarihinin üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar". Bu hüküm, vasiyet alacağının muacceliyetini düzenleyen MK m. 600/II ile birlikte değerlendirildiğinde, vasiyet alacağı açısından zamanaşımı, mirasçıların mirası kabul ettikleri ya da vasiyet tasarrufu vasiyet alacaklısına bildirilmeden mirası reddettikleri hallerde bildirimden (MK m. 597) itibaren işlemeye başlar⁶⁹. Burada zamanaşımının başlangıcı muacceliyetinden sonraki bir tarihe bırakıldığı için, TBK m. 149/I'de öngörülen zamanaşımının alacağın muaccel olması ile işlemeye başlayacağı kuralına aykırı bir düzenleme söz konusudur⁷⁰. Vasiyet alacaklısına hakkı mirasçıların mirası kabul etmesinden veya red süresinin dolmasından önce bildirilmişse zamanaşımı kabul ya da red süresinin dolması ile işlemeye başlar⁷¹.

B. VASIYET ALACAKLISI

Vasiyet alacaklısı⁷², mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarruf- la lehine vasiyet niteliğinde malvarlığı menfaati kazandırılan kişidir⁷³. Mirasbırakan bir gerçek veya tüzel kişiyi, tüzel kişiliği bulunmayan kişi topluluğunu vasiyet alacaklısı olarak belirleyebilir (MK m. 577).

⁶⁶ Örneğin, mirasbırakanın vasiyet ettiği taşınır veya taşınmaz üzerinde bir başka kişi lehine intifa hakkı kurulmuş ise vasiyet alacaklısı ancak bu kişinin ölümünden sonra vasiyet konusunun kendisine teslimini talep edebilecektir. (Şener, s. 123).

⁶⁷ "... Vasiyetname 21.2.1994'te açılmış, 116. numaralı parsel davacıya vasiyet edilmiştir. Davalı vasiyetnameyi yerine getirmekle yükümlüdür. Vasiyetnamenin iptali yoluna da gidilmediğine göre, istek muaccel hale gelmiştir. Mahkemece işin esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." Yarg. 2. HD, 5.5.2004, 9051/9709, (Kazancı).

⁶⁸ Gürsoy, s. 73-74; Kocayusufpaşaoğlu, s. 267-268; Dural/Öz, s.152; Baygın, s. 198; Serozan/Engin, s. 557; Ergüne, s. 121.

⁶⁹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 268; Dural/Öz, s. 153; Baygın, s. 206.

⁷⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s. 268; Dural/Öz, s. 153.

⁷¹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 268; Dural/Öz, s. 153; Baygın, s. 206.

⁷² Doktrinde vasiyet alacaklısı yerine "musaleh" terimi de kullanılmaktadır. Bkz. Gürsoy, s. 50; Kocayusufpaşaoğlu, s. 259.

⁷³ Gürsoy, s. 50; Baygın, s. 44; Antalya/Sağlam, s. 190.

Vasiyet alacaklısı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak gerekir (MK m. 581/I). Yani mirasbırakanın ölümü tarihinde lehine tasarruf yapılan gerçek kişi hayatta olmalı, tüzel kişi ise tüzel kişilik ehliyetini kazanmış olmalıdır⁷⁴.

Vasiyet alacaklısı olabilmek için mirasbırakanın ölümü tarihinde sağ olma şartının istisnası, MK m. 583/I uyarınca, mirasın açıldığı anda henüz var olmayan bir kimsenin art vasiyet alacaklısı olarak belirlenmesinin mümkün olmasıdır. Doktrinde, MK m. 582/I'de ceninin sağ doğmak koşuluyla mirasçı olacağı düzenlemesinin MK m. 28/II'de "Çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde eder" hükmüyle birlikte değerlendirildiğinde ceninin de vasiyet alacaklısı olabileceği belirtilmiştir⁷⁵. Bunun aksini savunan görüş ise, ceninin vasiyet alacaklısı olabilmesinin hukuki dayanağının MK m. 582/I olamayacağını, burada ceninin sağ doğmak koşuluyla mirasçı olabileceği düzenlemesinin getirildiği, vasiyet alacaklısının ise mirasçı sıfatının bulunmaması nedeniyle mümkün olmadığı ileri sürülerek ceninin MK m. 583 uyarınca art vasiyet alacaklısı olarak değerlendirilebileceği ifade edilmiştir⁷⁶. Kanaatimizce MK m. 582'de 'mirasçı' ifadesi yasal ve iradi mirasçıları kapsayacak şekilde geniş anlamda kullanılmıştır. Bu nedenle, ilk görüşe üstünlük tanımak gerekir. Cenin, hak ehliyetini sağ doğmak koşuluyla elde edebileceğine göre, mirasbırakanın örneğin, "doğacak olan yeğenim Büşra'ya bankadaki paramı bırakıyorum" yönündeki tasarrufunu mirasbırakan belirtmedikçe art vasiyet olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Mirasbırakanın tüzel kişiliği olmayan kişi toplulukları, örneğin köyün fakirleri, camisi lehine yaptığı kazandırmalarda vasiyet alacaklısının nasıl belirleneceği MK m. 577/II'de düzenlenmiştir⁷⁷. Buna göre, tüzel kişiliği olmayan bir kişi topluluğuna belli bir amaç için yapılan kazandırmaları, topluluğu oluşturan kişiler bu amacı gerçekleştirme yükümüyle birlikte edinmiş olurlar; amacın bu yolla gerçekleştirilmesi mümkün değilse, yapılan kazandırma vakıf sayılır (MK m. 577/II). Bu hüküm ile tüzel kişiliği bulunmayan kişi topluluğu yararına yapılan kazandırmalar açısından üç ihtimal düşünülebilir⁷⁸: ilk olarak belirli bir amacı gerçekleştirmek için lehine kazandırma yapılan topluluğu oluşturan kişiler arasında, vasiyet konusu, bu amacı gerçekleştirmeleri kaydıyla paylaştırılır. Diğer ihtimalde, mirasbırakanın güttüğü amacın vasiyet konusunun topluluk üyeleri arasında paylaştırılması suretiyle gerçekleşmesi mümkün değilse,

⁷⁴ **Gürsoy**, s. 51; **Dural/Öz**, s.150. Lehine vasiyet yapılan tüzel kişinin vasiyet konusunu alabilmesi için mirasbırakanın ölümü tarihinde mevcut olması gerektiğine işaret eden bir Yargıtay kararında şu ifadeler yer verilmiştir: "Madeni Kanununun 523.maddesi uyarınca kendisine belirli bir mal vasiyet olunan kimse, vasiyetçinin ölümünde mirasçı olabilecek koşulları taşıyorsa, vasiyet olunan malı almaya hak kazanır. Miras bırakan vasiyetçi 31/10/1971 tarihinde ölmüştür. Diyanet vakfı ise 1975 tarihinde kurulmuş, 1977 tarihinde sicile kayıt edilmiştir. Mirasın açıldığı tarihte, vakıf henüz kurulmamış ve tüzel kişilik kazanmamış bulunduğu göre vasiyet edilen malı almaya hak kazanmadığı düşünülmeyen davanın kabulü yerine reddi doğru bulunmamıştır." Yarg. 2. HD, 5.2.1996, 435/1198 (Kazancı).

⁷⁵ **Dural/Öz**, s. 364; **İmre/Erman**, s. 155; **Oğuzman**, s. 262-263; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 455.

⁷⁶ **Hakan Albaş**, "Belirli Mal Bırakma Vasiyetinin Teslim Borcu", Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, 2013, s. 136-137.

⁷⁷ **Gürsoy**, s. 54.

⁷⁸ **Gürsoy**, s. 54-55; **Selim Kaneti**, Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvil), İstanbul, 1972, s. 204-205.

sürekli nitelik taşıyorsa, vasiyet konusundan mevcut topluluk üyelerinin yanı sıra gelecekteki üyelerin de yararlanması isteniyorsa, bu işlem amacı sürekli olarak gerçekleştirecek bir vakfa çevrilir. Bu işlem, mirasbırakanın varsayılan iradesine uygun olduğu gibi vakfa çevrilen kazandırma ölüme bağlı tasarrufla yapıldığından vakıf kurma için MK m. 102'de aranan şekli koşul da gerçekleşmiştir. Son olarak, mirasbırakanın iradesinin yorumlanması yoluyla vasiyetin, vasiyet ile güdülen amaca uygun bir amaçla faaliyetlerini yürüten mevcut bir tüzel kişilik yararına yapıldığı sonucuna varılabilir. Bu tüzel kişilik de vasiyeti, ondan elde edilecek geliri mirasbırakanın güttüğü amaç için kullanma hususunda yüklemeli olarak iktisap eder⁷⁹.

Vasiyet alacaklısının yasal veya atanmış bir mirasçı olması da mümkündür; bu halde "ön vasiyet" söz konusu olur⁸⁰.

Mirasbırakan birden fazla kişiyi birlikte hak sahibi olacak şekilde vasiyet alacaklısı olarak tayin edebilir. Böyle bir durumda ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, bu kişilerin vasiyet konusu üzerinde eşit pay sahibi oldukları kabul edilir⁸¹. Vasiyet konusu bölünebilir nitelikte ve mirasbırakan aksini belirtmemişse birlikte tayin olunan vasiyet alacaklılarından her biri kendi payına düşen kısmın ifasını talep edebilir. Vasiyet konusunun bölünemeyen bir şey olması halinde ise, TBK m. 85 uyarınca her bir vasiyet alacaklısı, vasiyete konu şeyin bütün vasiyet alacaklılarına ifası talebi ile dava açabilir⁸².

Vasiyet alacaklısının kim olduğu bizzat mirasbırakan tarafından tayin edilmelidir. Buna ilişkin seçim yetkisinin üçüncü bir kişiye bırakılması ölüme bağlı tasarruflarda temsil yasağına aykırılık teşkil etmektedir⁸³. Ancak, belirli bir grup içinden birinin, mirasbırakanın belirlediği kriterler çerçevesinde seçiminin vasiyet borçlusuna bırakılması somut olaya göre geçerli kabul edilebi-

⁷⁹ "Vasiyetname yorumlanırken murisin gerçek iradesinin açığa çıkarılmasına gayret gösterilmelidir. Yorum yapılırken mümkün oldukça muris arzularının ayakta kalmasına dikkat edilmelidir. Muris 21.9.1993 tarihli vasiyeti ile Gemlik Kuran Kursuna, eşine, İnegöl kuran kursuna muayyen mal vasiyetinde bulunmuştur. Vasiyetçi (gayesinin) amacının söz konusu kurslardan istifade edilenlere destek sağlamak olduğu açıktır. Gayenin oluşmasında sorumlu kamu kuruluşunun kimliği önem taşımaz. O halde yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde olaya yaklaşmak bu gayenin gerçekleşmesi için tahsisin bir vakıf kurmaya elverişli olmadığı anlaşılrsa dahi mükellefiyet biçiminde kabulü ile murisin gayesini ve son arzularını ayakta tutmak gerekirken olaya uygun düşmeyen düşüncelerle de vasiyetnamenin iptali doğru bulunmamıştır. Öte yandan hükmüne uyulan 8.11.1999 tarihli bozma ilamında lehtarın Diyanet Vakfı olduğu açıklanmıştır. Bu kararın dahi davalı lehler yararına usuli kazanılmış hak teşkil ettiği gözetilmeden "lehine vasiyet yapılan kuran kurslarının hükmü şahsiyeti olmadığından cemaat şeklinde adlandırılacak gruplara vasiyet yapılamayacağından" söz edilerek vasiyetin iptaline karar verilmesi yanlıştır. Medeni Kanununun 499 ve 500. maddesinde vasiyetnamenin iptali sebepleri sıralanmıştır. Lehtarın isminin yorumda belirlenebilecek biçimde gösterilmiş olması iptal sebepleri arasında yoktur. Bu yönde gözetilmeden iptal davasının kabulü kanuna aykırıdır." Yarg. 2. HD, 10.5.2001, 5921/7312, (Kazancı).

⁸⁰ **Oğuzman**, s. 144; **Dural/Öz**, s. 150; **Antalya/Sağlam**, s. 190.

⁸¹ **Gürsoy**, s. 60; **Dural/Öz**, s. 151; **İmre/Erman**, s. 163; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 230; **Ayan**, s.128; **Baygın**, s. 45-46; **Ergüne**, s. 114.

⁸² **Baygın**, s. 46; **Baki İlkay Engin**, Yedek Mirasçılık, İstanbul, 2003, s. 160, dn 356; **Ergüne**, s. 114, dn 271.

⁸³ **Gürsoy**, s. 51; **Oğuzman**, s. 143-144; **İmre/Erman**, s. 125; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 229; **Antalya/Sağlam**, s. 191.

lir⁸⁴. Mirasbırakanın vasiyet alacaklısının kim olduğunu ismen belirtmesi zorunlu olmayıp bu kişinin şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilebilir olması yeterlidir. Örneğin, “A çiftliğine 10.000 lira vasiyet ediyorum” şeklindeki tasarrufla vasiyet alacaklısı mirasın açıldığı anda çiftliğin sahibi olan kişilerdir⁸⁵.

Vasiyet alacaklısı mirasbırakandan önce ölürse MK m. 581/II uyarınca, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, vasiyeti yerine getirme yükümlülüğü, vasiyet borçlusu yararına ortadan kalkar. Mirasbırakan vasiyet borçlusu belirtmemişse bütün mirasçılar vasiyet borçlusu olur ve bu ihtimalde vasiyet alacaklısının ölümünden hepsi yararlanır, vasiyet konusu terekeye döner⁸⁶. Mirasbırakan yedek veya art vasiyet alacaklısı tayin etmiş ise, asıl vasiyet alacaklısının ölümü ihtimalinde bu kişiler vasiyetin yerine getirilmesini vasiyet borçlusundan talep edebilir⁸⁷.

Mirasbırakan, vasiyet alacaklısı olarak belirlediği kişinin herhangi bir sebeple bu sıfatı kazanamaması ihtimalini dikkate alarak MK m. 520 uyarınca bir veya birden fazla kişiyi yedek vasiyet alacaklısı belirleyebilir⁸⁸. MK m. 520/1’de yalnızca ölüm ya da mirasın reddi halinde yedek vasiyet alacaklısının hak sahibi olacağı öngörülmüşse de, doktrinde ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmadıkça asıl vasiyet alacaklısının bunlar dışındaki bir sebeple bu sıfatı kazanamaması halinde de yedek vasiyet alacaklısına ilişkin hükümlerin uygulama alanı bulacağı kabul edilmektedir⁸⁹. Buna göre, mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda yedek kazandırmanın hüküm doğurmasını belirli sebeplerle sınırlamamışsa, asıl vasiyet alacaklısının mirastan yoksunluk(MK m. 578), ölüme bağlı tasarrufun geçersizliği, vasiyetnamenin geri alınması(MK m. 542) gibi nedenlerle hak sahibi olamaması durumunda yedek vasiyet alacaklısı vasiyete konu malvarlığı değerinin ifasını vasiyet borçlusundan talep edebilecektir⁹⁰.

⁸⁴ **Oğuzman**, s. 144; **İmre/Erman**, s. 125, dn. 10; **Serozan/Engin**, s. 299; **Ergüne**, s. 111-112, dn. 267; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bir kararında, mirasbırakanın vasiyetnamede çiftliğinin Darülfafaka veya İzmir Çocuk Hastanesinden birine verilmesini, buna ilişkin seçim yetkisini vasiyeti yerine getirme görevline bırakmasını vasiyetin türü, içeriği ve yararlananın belli olması ve vasiyeti yerine getirme görevline bırakılan hususun tasarrufun icrası olması nedeni ile geçerli kabul etmiştir. YHGK, 7.3.1951, 2-89/30, karar metni ve eleştirisi için bkz. **Gürsoy**, s. 53.

⁸⁵ **Gürsoy**, s. 54.

⁸⁶ **Dural/Öz**, s. 151; **Serozan/Engin**, s. 397; “*Ne var ki, mirasbırakan 1.5.1994’de, vasiyetname lehdarlarından N. A.ise mirasbırakandan önce 21.3.1992 tarihinde vefat etmiştir. Kendisine muayyen bir mal vasiyet olunan kimse, vasiyetçinin vefatında mirasa ehil olarak sağ ise o mala müstehak olur. Bu kimse vasiyetçiden evvel vefat etmiş olursa, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça vasiyet olunan mal terekeye rücu eder. (TKM. madde 523) Vasiyet lehdarlarından N.A., vasiyetçiden önce vefat ettiği göre, ona yapılan teberru terekeye rücu etmiştir.*” Yarg. 2. HD, 12.10.2009, 3955/17089, (Kazancı).

⁸⁷ **Dural/Öz**, s. 151; **İmre/Erman**, s. 163; “... özellikle miras bırakanın, lehine belirli mal bıraktığı vasiyet alacaklısının kendisinden önce ölmesi durumunda onun yerine geçmek üzere bir başka kişiyi göstermediği bu durumda vasiyet alacaklısının miras bırakandan önce ölümü ile tasarrufun kendiliğinden ortadan kalkmış olduğunun anlaşılmasına göre yerinde bulunmayan temyiz isteğinin reddiyle ...” Yarg. 2. HD, 5.7.2010, 9229/13383, (Kazancı).

⁸⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 289; **Dural/Öz**, s. 171-172; **İmre/Erman**, s. 148.

⁸⁹ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 289; **Oğuzman**, s. 152; **Dural/Öz**, s. 172; **İmre/Erman**, s. 148; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 234.

⁹⁰ Vasiyet alacaklısının bu sıfatı kazanamayacağı durumlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Engin**, Yedek Mirasçılık, s. 95-122.

Mirasbırakanın birden fazla kişiyi yedek vasiyet alacaklısı olarak tayin etmesi ihtimalinde, bu kişilerin vasiyet konusu malvarlığı değeri üzerinde kural olarak eşit hak sahibi oldukları kabul edilmelidir⁹¹. Asıl vasiyet alacaklısının aynı anda hak sahibi olacak şekilde birden fazla kişi olarak belirlenmesi ihtimalinde bu kişilerden birinin hak sahibi olamaması durumunda, yedek vasiyet alacaklısının hak sahibi olabilmesi için aranan durumun bütün asıl vasiyet alacaklıları için gerçekleşmesinin gerekip gerekmediği mirasbırakanın iradesinin yorumlanması ile tespit edilebilecektir⁹².

Mirasbırakan vasiyet alacaklısını vasiyet konusunu belirli bir süre sonra üçüncü bir kişiye devretmekle yükümlü kılarak art vasiyet alacaklısı belirleyebilir⁹³ (MK m. 521). Bu süreyi mirasbırakan belirlemekte ve çoğunlukla asıl vasiyet alacaklısının ölüm anı olmakla birlikte mirasbırakanın başka bir süre veya şarta bağlı şekilde belirlemesi de mümkündür⁹⁴ (MK m. 522). Mirasbırakanın birden fazla kişiyi art vasiyet alacaklısı olarak belirlemesi durumunda bu kişiler ancak birlikte hak sahibi olabilirler. Zira MK m. 521/II'de art vasiyet bir derece ile sınırlandırılmıştır.

Vasiyet alacaklısı olan kişiler, kendilerine bu sıfatlarını gösterir nitelikte bir belgenin verilmesini sulh hukuk mahkemesinden talep edebilirler⁹⁵ (MK m. 598/II).

C. VASİYET ALACAKLISININ MİRASBIRAKANIN VE MİRASÇILARIN ALACAKLILARI KARŞISINDAKİ KONUMU

MK m. 603/I'e göre, mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından önce gelir. Bu hüküm uyarınca terekeden öncelikle mirasbırakanın alacaklılarının hakları yerine getirilecek, daha sonra tasarruf oranı içinde kalan malvarlığı varsa vasiyet borcu ifa edilecektir⁹⁶. Bu hüküm, bir kimsenin kendi borçluları dururken onların zararına başkası lehine karşılıksız kazandırmalarda bulunamaması gerektiğinin doğal sonucudur⁹⁷. Mirasbırakanın borçları ödedikten sonra terekede malvarlığı kalmaz veya vasiyet saklı paylı mirasçılardan saklı payını ihlal edecek değerde olursa, mirasçılar MK m. 519/I hükmü uyarınca vasiyetin ifa edilmeyeceğini veya tenkis edileceğini defî olarak ileri sürebilirler⁹⁸. Mirasçılar mirasbırakanın borcundan haberdar olmadıkları için vasiyet borcunu ifa etmişlerse MK m. 604/I uyarınca, vasiyetin tenkisinin isteyebilecekleri oranda verileni geri isteme hakkına sahiptirler. An-

⁹¹ Engin, Yedek Mirasçılık, s. 160.

⁹² Dural/Öz, s. 173; çeşitli ihtimaller için bkz. Engin, Yedek Mirasçılık, s. 165 vd.

⁹³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 290; İmre/Erman, s. 150.

⁹⁴ İnan/Ertas/Albaş, s. 235; İmre/Erman, s. 151.

⁹⁵ "... Bir davada olayları anlatmak taraflara, hukuki nitelendirme hakime aittir. Davacı vekili, dava dilekçesinde mirasçılık belgesi verilmesini istemiş ise de davacının vasiyet sonrası kendisine kalan taşınmazların intikalini yaptırabilmek, kitapları v.s. malzemeleri teslim almak için vasiyet alacaklısı olduğunu gösterir bir belge istediği kuşkusuzdur. Hal böyle olunca, davacıya muayyen mal vasiyet alacaklısı olduğuna dair belge verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmektedir." Yarg. 14. HD, 9.3.2015, 2695/2563, (Kazancı).

⁹⁶ İmre/Erman, s. 353;

⁹⁷ Serozan/Engin, s. 562; Baygın, s. 212.

⁹⁸ İmre/Erman, s. 353; Dural/Öz, s. 409.

çak vasiyet alacaklısı, geri isteme zamanında var olan zenginleşmesi oranında sorumlu tutulabilir (MK m. 604/II). MK m. 603/I'de açıkça düzenlenmemekle birlikte, mirasbırakan alacaklılarına tanınan öncelik hakkından vasiyet dışındaki intikal alacaklıları da yararlandırılmalı, örneğin vasiyeti yerine getirme görevlisi ücretine öncelik tanınmalıdır⁹⁹.

MK m. 603/I'de vasiyet alacaklılarının haklarının, mirasçının alacaklılarının haklarından önce geleceği düzenlenmiştir. Bu hükme göre, vasiyet borcu ifa edildikten sonra mirasçının şahsi alacaklıları kalan tereke üzerinde bir hak iddia edebilirler. Ancak, saklı paylı mirasçı alacaklılarının MK m. 562 hükmü uyarınca tenkis davası açma imkânına sahip olduğu unutulmamalıdır¹⁰⁰.

MK m.603/II'de, mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçının alacaklıları ile mirasbırakanın alacaklılarının aynı haklara sahip olduğu düzenlemesinin bu maddenin birinci fıkrasında vasiyet alacaklılarının haklarının mirasçının alacaklıları haklarından önce geleceği düzenlemesi ile çeliştiği söylenebilir. Önceki Medeni Kanun m. 543/II'nin karşılığı olan bu hüküm doktrinde mirasçının alacaklılarına vasiyet alacaklısı karşısında öncelik tanınmasının yerinde olup olmadığı yönüyle tartışılmış, saklı paylı mirasçı alacaklılarının MK m. 562'de tenkis davası açma imkânı ile korunduğu, saklı paylı olmayan mirasçının ise kanun tarafından korunmuyorken alacaklılarının korunmasının yersiz olacağı sonucuna varılmıştır¹⁰¹. MK m. 603/I'in açık düzenlemesi karşısında MK m. 603/II şöyle anlaşılabilir: Mirasbırakanın alacaklıları ile mirasçının alacaklıları terekeye ve mirasçının kişisel malvarlığına el atma imkânları açısından eşit konumdadırlar¹⁰².

D. VASİYET BORÇLUSU

Vasiyetin ifası ile yükümlü kişinin kim olduğu mirasbırakan tarafından, vasiyeti yerine görevlisi atanması (MK m. 552 b. IV) ya da bir vasiyet alacaklısına veya mirasçıya yükletilmesi suretiyle belirlenebilir. Vasiyete ilişkin ölüme bağlı tasarrufta açıklık yoksa vasiyet borçlusu yasal veya atanmış mirasçılardır (MK m. 600/I).

Birden fazla mirasçının söz konusu olduğu hallerde vasiyet borcunun ifası bakımından mirasçılar arasında MK m. 641 hükmünün kıyasen uygulanması yoluyla müteselsil sorumluluk olduğu sonucuna varılır¹⁰³. Vasiyet borcu, mirasbırakanın ölümü ile mirasçının şahsında doğan intikal borçlarından. Bu borçlar, tıpkı mirasbırakanın borçları gibi tereke borçları ile aynı rejime tabi olmakla birlikte vasiyet borcunda mirasçının kişisel ve sınırsız sorumluluğu değil, vasiyet borcunun terekeden karşılanması esaslı söz konusudur¹⁰⁴.

Mirasbırakan vasiyet borçlusu olarak bir veya birden fazla mirasçısını belirlemişse, vasiyet alacaklısı, sadece belirlenen mirasçı veya mirasçılardan

⁹⁹ Baygın, s. 213.

¹⁰⁰ Dural/Öz, s. 410.

¹⁰¹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 597-599.

¹⁰² Serozan/Engin, s. 563. MK m. 603 gerekçesinde şu ifadeler yer verilmiştir: "... Burada sözü edilen eşitlik mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçının alacaklılarının ona terekeden düşecek haklar üzerinde, mirasbırakanın alacaklılarının terekeye yönelik haklarının aynısına sahip olmaları bakımındandır." (Baygın, s. 215).

¹⁰³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 266; Dural/Öz, s. 150; Oğuzman, s. 145; Serozan/Engin, s. 390.

¹⁰⁴ Serozan/Engin, s. 143-144.

vasiyet borcunun ifasını talep edebilir. Vasiyet borçlusunun birden fazla kişi olarak belirlenmesi halinde, bu kişiler, vasiyet borcundan müteselsil olarak sorumludurlar¹⁰⁵.

Mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçı lehine vasiyet yapması yani ön vasiyet halinde, ön vasiyet borçlusu belirlenmemişse tüm mirasçılar aynı zamanda ön vasiyet alacaklısı da vasiyet borçlusudur. Böyle bir ihtimalde, ön vasiyet alacaklısı ve borçlusu sıfatları aynı kişide birleştiği oranda TBK m. 135 uyarınca borç sona ermez. Çünkü aksi bir sonuç mirasbırakanın iradesine aykırılık teşkil eder¹⁰⁶.

Vasiyet borçlusunun mirası veya vasiyet alacağını red, mirasbırakandan önce ölüm ya da yoksunluk gibi nedenlerle mirasçı veya vasiyet alacaklı sıfatını kazanamaması ihtimalinde vasiyet borcu bu durumlardan yararlananlara geçer (MK m. 519/II). Bu hüküm vasiyet tasarrufunun ayakta kalmasına imkân vermesi yönüyle favor testamenti ilkesinin bir görünüm şeklidir. Örneğin mirasçılarını eşi E, çocukları A ve B olan mirasbırakan, Ü lehine yaptığı vasiyetin yerine getirilmesi yükümlülüğünü A'ya yüklemiş ve A mirasçı olamamışsa E ve B vasiyet borcunu ifa ile yükümlü olur. A'nın C isimli bir çocuğunun olması ihtimalinde ise A'nın yerini C alacağından vasiyeti ifa yükümlüsü C olacaktır¹⁰⁷. Aynı husus vasiyet alacaklısına bir vasiyet borcu yüklenmesi halinde (alt vasiyet) de söz konusu olur; bu kişi vasiyet konusu hakka sahip olamazsa, vasiyeti ifa yükümlülüğü mirasçılara geçer¹⁰⁸.

E. VASİYETİN REDDİ

MK m. 616 uyarınca vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetme imkânı vardır. Vasiyet, lehine yapılan kişiye yalnızca kişisel bir alacak hakkı verdiği için vasiyetin reddi teknik anlamda bir red değildir. Dolayısıyla burada mirasın reddine ilişkin hükümler uygulama alanı bulmaz¹⁰⁹. Vasiyetin reddi için kanunda öngörülen bir süre bulunmamakla birlikte doktrinde vasiyet alacağını talep hakkının on yılda zaman aşımına uğradığının (MK m. 602) hatırdta tutulması gerektiği ifade edilmiştir¹¹⁰. Zamanaşımı süresinin dikkate alınması durumunda vasiyetin reddinin on yıl içinde yapılabileceği söylenebilir¹¹¹.

Vasiyetin reddi geçmişe etkilidir, reddedilen vasiyet alacağı mirasın açıldığı andan itibaren hiç doğmamış sayılır¹¹². MK m. 616'ya göre, vasiyetin reddi halinde mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, bu reddenden vasiyet yükümlüsü yararlanır. Bu hükümde "mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça" ifadesinden anlaşılması gereken mirasbırakanın yedek vasiyet alacaklısı (MK m. 520) belirlenmemiş olmasıdır¹¹³.

¹⁰⁵ Dural/Öz, s. 149.

¹⁰⁶ Ergüne, s. 116.

¹⁰⁷ Ergüne, s. 117.

¹⁰⁸ Ergüne, s. 117.

¹⁰⁹ Helvacı, s. 204.

¹¹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s. 269;

¹¹¹ Dural/Öz, s. 153.

¹¹² Kocayusufpaşaoğlu, s. 269; Dural/Öz, s. 153.

¹¹³ Helvacı, s. 204.

SONUÇ

Mirasbırakan, yasal veya atanmış mirasçılardan biri veya üçüncü kişi lehine belirli bir malvarlığı menfaatini vasiyetname veya miras sözleşmesi yoluyla kazandırabilir. Bu kazandırma, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türlerinden biri olan vasiyet olup bir alacak hakkı doğuran her türlü malvarlığı değeri vasiyetin konusunu oluşturabilir. Vasiyetin geçerliliği, vasiyete konu malvarlığı değerinin belirli veya belirlenebilir olmasına bağlıdır.

Vasiyet tarzındaki kazandırmalar açısından cüz'i halefiyet ilkesi geçerlidir. Vasiyet alacaklısı vasiyete konu malvarlığı değerini mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden kazanmaz, vasiyet borçlularına karşı ileri sürebileceği kişisel bir alacak hakkına sahip olur. Cüz'i halefiyetin bir sonucu olarak vasiyet alacaklısı mirasbırakanın borçlarından sorumlu değildir.

Vasiyet alacağı tasarruftan aksi anlaşılmadıkça mirasbırakanın ölümü ile doğar, vasiyet borçlusunun mirası kabul etmesi veya red hakkının düşmesi ile muaccel olur (MK m. 600/II). Mirasbırakan yasal veya atanmış mirasçılardan biri veya üçüncü kişiyi vasiyet alacaklısı olarak belirleyebilir. Vasiyet alacaklısı gerçek veya tüzel kişi, tüzel kişiliği bulunmayan kişi topluluğu olabilir.

Vasiyeti yerine getirmekle yükümlü kişinin kim olduğu mirasbırakan tarafından ölüme bağlı tasarrufunda belirtilebilir. Vasiyete ilişkin ölüme bağlı tasarrufta açıklık yoksa vasiyet borçlusu yasal veya atanmış mirasçılardır (MK m. 600/I).

Vasiyet alacaklısının vasiyeti reddi MK m. 616 hükmü uyarınca mümkün olup red süresine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde, reddin vasiyet alacağına ilişkin zamanaşımı süresi olan on yıl içinde yapılabileceği kabul edilmektedir.

KISALTMALAR

b.	: Bent
bkz.	: Bakınız
c.	: Cümle
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
f.	: Fıkra
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
m.	: Madde
MK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
Yarg.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Devamı

KAYNAKÇA

- Albaş, Hakan:** “Belirli Mal Bırakma Vasiyetinin Teslim Borcu”, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, 2013.
- Antalya, Gökhan/Sağlam, İpek:** Miras Hukuku, İstanbul, 2015.
- Ayan, Mehmet:** Miras Hukuku, Ankara, 2016.
- Ayiter, Nuşin:** Miras Hukuku, Ankara, 1986.
- Ayiter, Nuşin/Kılıçoğlu, Ahmet:** Miras Hukuku, Ankara, 1991.
- Baygın, Cem:** Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Ankara, 2005.
- Dural, Mustafa/Öz, Turgut:** Miras Hukuku, İstanbul, 2015.
- Engin, Baki İlkay:** “1998 Tarihli Türk Medeni Kanunu Tasarısının Ölümüne Bağlı Tasarrufun Konularına İlişkin Hükümlerinin (MKT. 514-530) Değerlendirilmesi”, Cumhuriyet’in 75. Yıl Armağanı, İstanbul 1999.
- Engin, Baki İlkay:** Yedek Mirasçılık, İstanbul, 2003.
- Ergüne, M. Serkan:** Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul, 2011.
- Gönensay, Samim/Birsen, Kemalettin:** Miras Hukuku, İstanbul, 1963.
- Gürsoy, Kemal Tahir:** Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti, Ankara, 1955.
- Hatemi, Hüseyin:** Miras Hukuku, 5. Bası, İstanbul, 2014.
- Helvacı, İlhan:** Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi (MK. m. 605-m. 618), İstanbul, 2002.
- İmre, Zahit/Erman, Hasan:** Miras Hukuku, İstanbul, 2015.
- İnan, Ali Naim/Ertas, Şeref/Albaş, Hakan:** Miras Hukuku, İzmir, 2012.
- Kaneti, Selim:** Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvili), İstanbul, 1972.
- Kılıçoğlu, Ahmet:** Miras Hukuku, Ankara, 2012.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip:** Miras Hukuku, İstanbul, 1987.
- Oğuzman, Kemal:** Miras Hukuku, İstanbul, 1995.
- Öztan, Bilge:** Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), Ankara, 2012.
- Serozan, Rona/Engin, Baki İlkay:** Miras Hukuku, Ankara, 2014.
- Şener, Esat:** Uygulamalı-İçtihatlı Vasiyet, Ankara, 1995.